

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **27 grudnia 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Marta Pańczyk-Kujawska (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **20 grudnia 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku **E. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o rentę socjalną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **3 lipca 2012 r.** sygn. akt **IV U 1520/11**

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje, Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 968 /12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją wydaną 24 października 2011r. odmówił E. R. przyznania prawa do renty socjalnej. Za podstawę wydania decyzji tej treści uznano wynik badania przeprowadzonego przez komisję lekarską ZUS, która orzeczeniem wydanym 19 października 2011r. ustaliła, że całkowita niezdolności do pracy badanej nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności jej organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia, ani w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia. W postawie prawnej rozstrzygnięcia zawartego w decyzji organ rentowy powołał art. 4 ustawy z 26 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (Dz. U. nr 135 poz. 1268).

W odwołaniu, od powyższej decyzji E. R. wniosła o jej zmianę

i przyznanie jej prawa do dochodzonej renty, zarzucając, iż jest ona niesłuszna i niesprawiedliwie ją krzywdząca. Dalej podała, że schorzenie na jakie cierpi spowodowało przerwanie nauki w szkole wyższej w 2004r. i właśnie wtedy wystąpiły pierwsze „ciągle pogarszające się symptomy choroby, pomimo, że z nauką nie miała problemów. To musiała podjąć tą najbardziej przykrą decyzję o jej przerwaniu”. Dalej zarzuciła, że ustaleniu organu rentowego w kwestii dotyczącej daty powstania jej całkowitej niezdolności do pracy, przeczy zalegająca w aktach dokumentacja z przebiegu leczenia z poradni zdrowia psychicznego, w której to prowadzący ją lekarz odnotował, iż choruje od 2004.

Do odwołania zostało dołączone zaświadczenie wydane przez Uniwersytet (...) 28 czerwca 2011r., potwierdzające fakt rozpoczęcia studiów przez odwołującą w roku akademickim 2003/2004r., od 1 października i kontynuowanie nauki do 27 lutego 2004r. , a także kolejne zaświadczenie wydane przez U R. z daty 15 lipca 2004r. zawierające zapis o skreśleniu E. R. z listy studentów wydziału ekonomii z datą 15 lipca 2004r. z powodu nie uczęszczania na zajęcia i nie uregulowanie toku studiów II semestru. (dowód k. 4 i 5 akt sądowych) .

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniosł o jego oddalenie w uzasadnieniu przywołując tożsamą argumentację z tą jaką zawierała zaskarżona decyzja.

Rozpoznając odwołanie Sąd I instancji przeprowadził dowód z przesłuchania dwu świadków - zawnioskowanych przez biegłego lekarza sądowego specjalistę z zakresu psychiatrii, jak również z opinii wydanej przez tego biegłego oraz z opinii uzupełniającej, w związku ze złożeniem przez z-cę przewodniczącą komisji lekarskiej ZUS - zarzutów do opinii pierwotnej, a następnie wyrokiem wydanym 3 lipca 2012r. zmienił kwestionowaną odwołaniem decyzję poprzez przyznanie E. R. prawa do renty socjalnej od 29 marca 2011r. - 21 lipca 2014r. W uzasadnieniu Sąd wskazał, w pierwszej kolejności, na niekwestionowane przez strony okoliczności dotyczące daty zgłoszenia wniosku o rentę socjalną (29 marca 2011r.) wyników postępowania orzeczniczego poprzedzającego wydanie zaskarżonej decyzji, a następnie szczegółowo przywołał treść opinii wydanej w sprawie przez powołanego biegłego lekarza specjalistę z zakresu psychiatrii, którą uznał za w pełni miarodajny dowód , ustalając, że E. R. jest całkowicie niezdolna do pracy, a niezdolność ta powstała przed 15 lipca 2004r. tj. w okresie studiów i przed ukończeniem przez nią 25 roku życia, co oznacza, iż odwołująca spełniła warunek przewidziany w art. 4 ust. 1 ustawy z 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej – i dlatego należało orzec jak w wyroku.

W ostatnim fragmencie uzasadnienia Sąd zawarł stwierdzenie, że „ wobec przyjętej i uzasadnionej w sposób pełny opinii biegłego nie uwzględnił zarzutów orzecznika ZUS”.

W podstawie prawnej, rozstrzygnięcia zawartego w wyroku, poza wyżej przywołanym przepisem prawa materialnego Sąd powołał art. 477¹⁴ §2 kpc.

Wyrok powyższy apelacją do Sądu II instancji zaskrzył pozwany ZUS zarzucając, iż jego wydanie nastąpiło z naruszeniem prawa materialnego, przy wskazaniu na art. 13 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009, nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 5 i 4 ustawy z 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej

(Dz. U. nr 135 poz. 1268) wniosł o jego zmianę i oddalenie odwołania, względnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu apelujący podniósł, że opinia powołanego przez Sąd biegłego specjalisty z zakresu psychiatrii w części, w której zawiera stwierdzenie dotyczące całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni jest zgodna z orzeczeniami „lekarzy orzeczników ZUS”, w kwestii jednak daty powstania tej niezdolności nie sposób zaakceptować uzasadnienia wydającego opinię biegłego, który stwierdził, że niezdolność ta powstała przed „ dn. 15 listopada 2004r. Według biegłego lekarza psychiatry zmiana zachowania na studiach i załamanie dotychczasowej linii życiowej, zachowanie podczas pobytu we Włoszech potwierdzają istnienie całkowitej niezdolności do pracy przed 15 .07.2004r”.

W dalszej części apelujący zarzucił, że w zakresie ustalenia daty całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni, opiniodawca oparł się na niepotwierdzonych dokumentacją medyczną - domniemaniach. Ustalił ją bowiem w oparciu o treść zeznań brata wnioskodawczyni oraz treść wywiadu lekarskiego przeprowadzonego w związku z hospitalizacją wnioskodawczyni w 2010r. Organ rentowy zaakcentował także, że wnioskodawczyni rozpoczęła leczenie psychiatryczne w maju 2006r, kiedy to zgłosiła się do poradni zdrowia psychicznego, co oznaczać powinno, iż od tej daty zaistniała możliwość ustalenia powstania naruszenia sprawności organizmu powodującej jej całkowitą niezdolność do pracy.

Apelacja akcentuje, że wskazana przez wydającego w sprawie biegłego – data skutkująca całkowitą niezdolnością do pracy badanej nie znajduje oparcia w dokumentacji medycznej.

W końcowym fragmencie organ rentowy powołał się na fakt, iż do opinii wydanej przez biegłego 29 maja 2012r. zostały zgłoszone zarzuty, które to jednak

„ nie zostały rozważone” i tego rodzaju zaniechanie jest równoznaczne z naruszaniem art. 286 kpc.

Powyższe uzasadnia zgłoszone w apelacji wnioski.

Sąd II Instancji zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, w części w której formułuje wniosek o uchylenie zaskarżonego nią wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na wstępie przyjdzie jednak odnieść się do ostatniego fragmentu apelacji, w którym to strona pozwana zarzuca brak reakcji Sądu I instancji na zgłoszone zarzuty do opinii wydanej przez biegłego lekarza sądowego 29 maja 2012r., i stwierdzić, iż zarzut ten nie polega na prawdzie.

Strona pozwana pismem procesowym z 12 czerwca 2012r. faktycznie zgłosiła zarzuty do wydanej w sprawie przez biegłego psychiatrę opinii, co napotkało się z prawidłową reakcją Sądu polegającą na wezwaniu biegłego do odniesienia się do ich treści i wydania opinii uzupełniającej. Przypomnieć w tym miejscu wypadnie, że biegły wydał uzupełniającą opinię 19 czerwca 2012r. (k. 42 akt sądowych), która to została doręczona stronie pozwanej i odbiór to której został potwierdzony 25 czerwca 2012r. (zwrotne poświadczenie odbioru k. 44).

W tym miejscu należy również w konsekwencji przypomnieć, że do opinii uzupełniającej zostały również zgłoszone zarzuty przez stronę pozwaną, pismem z 25 czerwca 2012r. (k. 45), i do odniesienia się do tych zarzutów biegły nie został zobligowany.

Powracając jednak do istoty sprawy, która sprowadza się do oceny uprawienia E. R. (ur. (...)) do renty socjalnej, przyjdzie w pierwszej kolejności przywołać przepis art. 4 ustawy z 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej

(Dz .U. Nr 135, poz. 1268), który stanowi, że renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej , całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało :

1 przed ukończeniem 18 roku życia

2 w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku

życia:

3 w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Odnosząc zapisy zawarte w cytowanym przepisie do rozpoznawanej sprawy, należy wskazać na następujące fakty:

Wnioskodawczyni E. R. ukończyła, zdając egzamin dojrzałości 28 maja 2002r., Technikum Odzieżowe w S., wcześniej kontynuowała naukę w (...) Szkole Zawodowej w S., którą ukończyła 23 czerwca 1999r. Dwukrotnie podejmowała naukę na Uniwersytecie (...), po raz pierwszy na Wydziale Ekonomii ze specjalnością – zarządzanie marketingowe w okresie od 1 października 2002 – 24 września 2003r., a następnie w roku akademickim 2003/ 2004 była studentką od

1 października 2003r. – również na Wydziale Ekonomii, lecz o specjalności spółdzielczość w agrobiznesie, gdzie była studentką od 1 października 2003r - 27 lutego 2004r. zaliczając pierwszy semestr studiów, z listy studentów została skreślona 15 lipca 2004r. z powodu nie uczęszczania na zajęcia i nie uregulowania sprawy nieobecności (dowód: zaświadczenia wydane przez U RZ ; k. 45- 47 akt post. przed organem rentowym oraz k. 4 – 5 akt sądowych).

Wnioskodawczyni po zaprzestaniu kontynuowania nauki na U RZ w marcu względnie kwietniu 2004r. wyjechała do Włoch do pracy, gdzie przebywał jej brat, skąd następnie została przez niego odesłana do domu (dowód: zeznania M. R. k. 20b – 21 akt sądowych).

Po powrocie do kraju podjęła pracę w charakterze pomocy piekarza w oparciu o umowę zlecenia, w Piekarni (...), którą wykonywała nieprzerwanie od 1 września 2005 – 31 stycznia 2006r. (dowód: umowy zlecenia k. 17 – 23 akt postępowania przed organem rentowym).

W okresie od 5 października 2004r. z przerwami do 7 stycznia 2011r. wnioskodawczyni była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w R., a w okresie od 1 marca – 19 marca 2010r. pobierała stypendium – szkolenie

(dowód; zaświadczenie k. 15 akt rentowych).

Do wniosku o rentę została dołączona dokumentacja z przebiegu leczenia E. R. w poradni chirurgicznej z powodu rany ciętej, której doznała w wyniku wypadku w pracy, a także zaświadczenia wydanego przez Zespół (...) w R. – (...)i adnotację o rozpoczęciu leczenia od 2006r. (k. 1 oraz k. 4 – 12), a także epikryza z hospitalizacji w Oddziale (...) Szpitala w D. – potwierdzająca pobyt na tym Oddziale od 10 października - 14 grudnia 2010 (k. 14).

W tym miejscu przyjdzie zwrócić uwagę na fakt, że poza sporem w sprawie jest, iż E. R. - z powodu schizofrenii paranoidalnej jest całkowicie niezdolna do pracy.

Kwestią jednak, która w sprawie wymagała jednoznacznego przesądzenia, było ustalenie, czy naruszenie sprawności organizmu, skutkujące ustaleniem o całkowitej niezdolności do pracy powstało w trakcie kontynuowania przez nią nauki w szkole wyższej.

Przyjdzie stwierdzić, że tej jedynej i najistotniejszej kwestii - Sąd I instancji nie wyjaśnił, pomimo iż w postanowieniu dowodowym wydanym 21 listopada 2012r. skierowanym do biegłego lekarza sądowego - tego rodzaju pytanie zostało zawarte. Opinia jednak, poza obszerną częścią historyczną i przywołaniem poglądów literatury, nie udziela odpowiedzi dającej możliwość ustalenia tej właśnie kwestii. Dokonuje natomiast ustalenia tyżącego całkowitej niezdolności do pracy, co - jak słusznie zwraca uwagę apelujący, zostało potwierdzone orzeczeniami wydanymi przez obie instancje orzecznicze w postępowaniu poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji. Data natomiast powstania tej niezdolności, jest w istocie nieistotna bez uprzedniego ustalenia tyżącego czasu powstania naruszenia sprawności organizmu stanowiącego jej przyczynę.

Powyższe uwagi dają podstawę do stwierdzenia, że wydana w sprawie opinia (jak również jej lakoniczne uzupełnienie,) nie przedstawia żadnej wartości dowodowej, co w okolicznościach sprawy oznacza, że dane w niej zawarte nie mogły posłużyć dokonaniu jakichkolwiek ustaleń dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, której istota pozostała nierozpoznana, i co w tej sytuacji skutkować musi ponownym jej rozpoznaniem.

W ponownym postępowaniu rzeczą Sądu będzie dokonanie oceny całości dołączonej do wniosku dokumentacji lekarskiej, a także podjęcie próby pozyskania dalszej, nie koniecznie z poradni zdrowia psychicznego, która

wskazywałyby na podejmowanie leczenia przez wnioskodawczynię, w okresach wcześniejszych aniżeli wskazuje na to dołączona do wniosku dokumentacja.

W tym miejscu tut. Sąd zwraca uwagę na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 9 grudnia 1997r. II UKN 385/97 (opubl. OSNAP i US z 1998r. nr 19 poz. 583), który w okolicznościach niniejszej sprawy powinien być brany pod uwagę.

Rzeczą Sądu również będzie dokonanie właściwej oceny zalegających w aktach dokumentów dotyczących kontynuowania przez E. R. nauki w szkole wyższej, a także i w szczególności – czasokresu jej zaprzestania.

Wykonanie powyższych zaleceń, a także ocena pozyskanej dodatkowej dokumentacji lekarskiej z przebiegu leczenia wnioskodawczyni dozwoli Sądowi na sformułowanie prawidłowej tezy dowodowej dla biegłego lekarza sądowego specjalisty z zakresu psychiatrii, w celu udzielenia przez niego właściwej odpowiedzi na pytania pozwalające w konsekwencji na ustalenie, jak wyżej wskazano, jednoznacznej - najistotniejszej w sprawie okoliczności, tyczącej kwestii czasokresu wystąpienia u wnioskodawczyni naruszenia sprawności organizmu, które skutkuje jej całkowitą niezdolność do pracy.

Jako opiniodawcę w niniejszej sprawie, Sąd winien wskazać innego biegłego aniżeli ten który wydawał opinie w dotychczasowym postępowaniu.

Jednoznaczne przesądzenie kwestii o jakiej mowa wyżej – dozwoli Sądowi na prawidłowe merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy – a wydany wyrok będzie mógł być poddany kontroli instancyjnej, w sytuacji złożenia apelacji przez którąkolwiek ze stron.

W tym stanie rzeczy, dzieląc argumentację strony pozwanej zawartą

w apelacji – należało orzec jak w wyroku na podstawie art. 386 § 4 kpc.

Zarządzenie:

1. (...)

2. (...)

.